

*Ми б'ємось за те, чому
нема цини в усьому світі, —
за Батьківщину.
О. Довженко*

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)

Випуск № 5(33) 2024

Київ – 2024

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»)

Issue № 5(33) 2024

Kyiv – 2024

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2024. № 5(33) 2024. С. 1489.**

*Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 06.05.2024, № 3/5-24)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво
та торгівля, 015 - професійна освіта*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія*

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

- Беньковська Наталя Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (м. Київ, Україна)
- Бондар-Підгурська Оксана Василівна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», (Полтава, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дашій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Демідова Юлія Євгенівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна)
- Дем'янишина Олеся Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- Дранус Любов Сергіївна кандидат економічних наук, доцент, оцент кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили
- Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Льїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ляна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Каламаж Руслана Володимирівна - доктор психологічних наук, професор, проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія» (Рівне, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Калашнік Наталія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова, (Вінниця, Україна) kalashnuknatalia@gmail.com
- Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охороною здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна" (Хмельницький, Україна)
- Литвиненко Віктор Іванович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчального наукового інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Орлова Наталія Сергіївна - доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Пагута Тамара Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, директор Інституту педагогічної освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
- Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна)
- Сапожников Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Трушкіна Наталія Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Якушева Оксана Вікторівна кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024

© Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Управління та адміністрування»

Gruzd M.V., Yermolenko O.O. <i>INFLUENCE OF ANTI-CORRUPTION POLICY ON PUBLIC ADMINISTRATIVE TRANSFORMATION AND DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY IN UKRAINE</i>	18
Opanashchuk P.V. <i>REBUILDING UKRAINE: THE IMPERATIVE OF UNITED HUMANITARIAN SPACE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION</i>	33
Антонюк Р.І. <i>НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІНЦЯ ЯК ЧИННИК СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ</i>	45
Балашов Д.В. <i>ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНСТИТУЦІЙ ДЕРЖАВНОЇ ТА МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ДО ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ МІСТА</i>	66
Білик О.І., Казаков Р.В. <i>СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ</i>	77
Брич Л.В. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ПРОВІДНИХ ПРАКТИК ІНВЕСТУВАННЯ У РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ</i>	88
Веретинський А.І. <i>НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ТА ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ІЗ ЄС</i>	97
Весоловська М.К., Карковська В.Я. <i>КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: АКТУАЛІЗАЦІЯ РОЛІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ</i>	106
Дегтяр А.О., Тарабан Є.І. <i>ПОНЯТТЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ</i>	116
Дзюрах Ю.М., Кунтий С.М. <i>РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ В УКРАЇНІ</i>	128
Загола Т.М. <i>НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	142

Кудрявський І.В. <i>ІСТОРИЧНІ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ</i>	156
Лазор О.Д., Лазор О.Я., Юник І.Г., Назаренко М.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ</i>	171
Пархоменко-Куцевіл О.І. <i>ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УКРАЇНІ</i>	189
Стеців І.С. <i>СУЧАСНІ СВІТОВІ МОДЕЛІ МОНИТОРИНГУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ОБґРУНТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ</i>	200
Трушевський С.С. <i>СВІТОВІ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ</i>	212
Хамчук Г.П. <i>ФУНКЦІОНАЛЬНО-ЦІЛЬОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ПАРТНЕРСТВ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ</i>	223
Черкаска Л.В. <i>МОДЕЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ НА ЗАСАДАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ ДЛЯ УКРАЇНИ</i>	235
Mandzinovska Kh.O., Nikonenko U.M., Mandzinovskyi Yu.Yu., Chupa V.I., Fylypiv O.B. <i>DETERMINANTS OF FLEXIBLE MANAGEMENT OF THE ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES: THE CHALLENGES OF WARTIME</i>	245
Брагіна А.О., Піскун А.В. <i>АНАЛІЗ ГАЛУЗІ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ PEST- АНАЛІЗУ</i>	256
Винничук Р.О., Нога А.Ю. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЄЮ</i>	267
Георгіаді Н.Г., Гетманов С.В. <i>СИСТЕМА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ І ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ</i>	276
Георгіаді Н.Г., Голяк А.Ю. <i>ОПТИМІЗАЦІЯ РЕСУРСНИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ МЕРЕЖЕВОЇ ТОРГІВЛІ: НАПРЯМИ ТА ПРИНЦИПИ</i>	289
Германюк Н.В., Дробчак О.Р. <i>УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА</i>	302

- Гречаник О.Є., Шленьова М.Г., Кіриченко С.В.** 314
ВИКОРИСТАННЯ АКМЕОЛОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПЕРСОНАЛУ ОСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
- Калінін А.М., Колісниченко Р.М., Гавриленко О.Є., Демешко Ю.О.** 328
УПРАВЛІННЯ РЕПУТАЦІЄЮ КОМПАНІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПСИХОЛОГІЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ
- Кісь С.Я., Кісь Г.Р., Малиновська Г.В.** 341
РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ЕКОСИСТЕМИ НАФТОГАЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВ
- Левків Г.Я., Франчук І.Б., Орехов Р.В., Орехов Ю.В.** 356
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ : ВИКЛИКИ ПРИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР
- Назаренко І.М., Завора О.М.** 365
АЛЬТЕРНАТИВНІ ВАРІАНТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ
- Одарченко В.І.** 376
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ КОМУНАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ
- Потій О.О.** 389
МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИОРИТЕТНОСТІ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ
- Романовська А.В.** 403
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
- Тарасюк М.Б., Паламар І.В., Орлова Н.М., Головчанська-Пушкар С.Є., Клименюк В.П., Тодоренко Л.С.** 411
ТАЙМ – МЕНЕДЖМЕНТ В РОБОТІ КЕРІВНИКІВ АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДІВ
- Тарасюк М.Б., Пилипчук В.Л., Паламар І.В., Ткаченко О.В., Гранківський П.В.** 425
ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В РОБОТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ КОМПАНІЇ «КОНЕКС»
- Харчук О.Г., Петрик Д.О.** 443
ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ПРИ ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ
- Чорненко О.Б., Підгородецький І.М., Лукашук В.А.** 452
МОТИВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Шкоропад В.М., Кульпа І.О. 460
ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Шляхетко В.В., Федько А.М. 471
ПРОБЛЕМИ НАЙМУ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ВІЙНИ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

СЕРІЯ «Право»

Баркалов О.О. 479
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Берч В.В. 487
УЧАСТЬ НАРОДУ У РЕАЛІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ ЧЕРЕЗ СУД ПРИСЯЖНИХ У БЕЛЬГІЇ

Градецький А.В. 495
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЩОДО ГУМАННОГО ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ

Давидюк В.М. 504
ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ПІД ЧАС КОНФІСКАЦІЇ РОСІЙСЬКИХ ЗАКОРДОННИХ АКТИВІВ, В КОНТЕКСТІ ВІДШКОДУВАННЯ УКРАЇНІ ЗАВДАНИХ ВІЙНОЮ ЗБИТКІВ

Деменко О.Є. 519
НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ПОРЯДОК УЗГОДЖЕННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ НОРМ НА МЕЖІ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ (АДМІНІСТРАТИВНО-ФІНАНСОВО-ПОДАТКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ)

Захарко А.В. 530
ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУК МАЙНА, НА ЯКЕ МОЖЕ БУТИ НАКЛАДЕНО АРЕШТ: НЕДОЛІКИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

Зубарева А.Є. 543
ПРИНЦИП КОМПЛЕМЕНТАРНОСТІ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Калганова О.А., Микитенко В.С., Ревера А.О. 552
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОКРЕМИХ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

Комісарова Н.О., Комісаров М.Л., Шарко Д.В. 561
ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ПРАВОВІ ТА ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ

- Комісарова Н.О., Комісаров М.Л., Яроцький Я.Б.** 571
ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО – ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ
- Озюменко Є.Ю.** 581
РОЛЬ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ЗМЕНШЕННІ ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
- Опанасюк В.В., Отич М.С.** 591
ПОЛІТИКА БЕЗБАР'ЄРНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ТА РЕГУЛЯТОРНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ
- Панькова Л.О., Лоза М.В.** 604
РОЗГЛЯД САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ МІЖНАРОДНИХ ПРАКТИК
- Правдюк А.Л.** 625
ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
- Тихомиров Д.О., Білянська Н.В., Петровський А.В.** 639
ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИЗНАЧЕННЯМ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ, В ПОРЯДКУ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА
- Христова Ю.В.** 651
ШЛЯХИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

СЕРІЯ «Економіка»

- Goi V.V.** 661
THE ROLE OF INNOVATIVE FINANCIAL INSTRUMENTS IN SUPPORTING THE DEVELOPMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY AT CONSTRUCTION ENTERPRISES
- Zhyvko Z.B., Zhyvko M.O., Rodchenko S.S.** 675
IMPLEMENTATION OF PRACTICAL RECOMMENDATIONS REGARDING THE ORGANIZATION AND METHODS OF COMPILING FINANCIAL STATEMENTS ACCORDING TO NATIONAL AND INTERNATIONAL STANDARDS
- Бєлкін І.В.** 685
МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА
- Борисюк О.В., Ткачук Н.В.** 696
ОСНОВНІ ТРИГЕРИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ «Е-ГРИВНЯ» В УКРАЇНІ

Віблій П.І., Топчій М.В., Клап А.Я. <i>ПІДТРИМКА КРЕДИТНОЇ ДОСТУПНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ</i>	707
Воробець С.Й., Дейнега Н.Р. <i>РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ</i>	715
Воробець С.Й., Тирінов С.В. <i>РОЛЬ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ СЕКТОРІ В КОНТЕКСТІ ВТОРИННОГО ВИКОРИСТАННЯ БІОРЕСУРСІВ</i>	726
Гапонюк В.С., Шкварчук Л.О. <i>РОЗВИТОК ГАЗОЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	736
Гладкіх Т.В. <i>ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ</i>	748
Ільчук П.Г., Коць О.О., Холявка Я.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ</i>	758
Кінас І.О. <i>ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ</i>	771
Кожухівська Р.Б., Саковська О.М. <i>ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПРОЄКТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ</i>	784
Кондрат О.Б. <i>ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ РОСТУ ПІДПРИЄМСТВ</i>	796
Леонідов І.Л. <i>ПРИВЛАСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ: АЗІАТСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ</i>	808
Медина А.П. <i>ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ ТРАНСПОРТНИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА ВІЙНИ</i>	820
Миронов О.Г. <i>СВІТОВИЙ РИНОК ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ</i>	834
Миронов О.Г. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИНИКНЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ</i>	847

- Підвальна О.Г., Надкерничний І.В.** 858
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВИХ ФОРМ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ У КОНТЕКСТІ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
- Семененко Ю.С.** 871
РОЛЬ РОБОТИЗОВАНИХ ПРОЦЕСІВ (RPA) У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ
- Цимбалюк С.Я., Цимбалюк А.В.** 885
ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
- Шевченко А.В., Марчук В.В.** 898
СВІТОВІ ТРЕНДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ЩОДО ПРОСУВАННЯ ЕКО-ПРОДУКТІВ У B2B СЕГМЕНТІ
- Шеленко Д.І., Шпикуляк О.Г., Ціжма Ю.І., Семанюк П.М.** 910
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ
- Шкварчук Л.О., Калин В.І.** 925
ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ КОНЦЕНТРАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ
- Юр'єв В.О.** 938
СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ І ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ЛОГІСТИКИ

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Kharkivska A.A., Shcherbak I.V.** 946
MANAGEMENT ASPECT OF USING WORLD RATINGS FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS IN THE EDUCATIONAL SERVICES MARKET
- Lu Suo** 961
APPLICATION OF INTERACTIVE FORMS AND METHODS IN THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF MUSICAL AND AESTHETIC CULTURE OF SCHOOLCHILDREN IN THE CONDITIONS OF CHILDREN'S MUSIC SCHOOL
- Lukianenko V.V., Shastko I.M., Korbut O.H.** 970
EVALUATING AI DETECTION TOOLS FOR ACADEMIC INTEGRITY IN HIGHER EDUCATION
- Parkheta L.P.** 979
FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF PHILOLOGY STUDENTS IN THE PROCESS OF PRACTICAL TRAINING
- Анголенко В.В.** 989
ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ ПРАЦІВНИКАМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ

УДК 332.13:334.78

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)-858-870](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33)-858-870)

Підвальна Оксана Григорівна доктор економічних наук, доцент, професор кафедри аграрного менеджменту та маркетингу, Вінницький національний аграрний університет, 21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел.: (098)538-55-88, <https://orcid.org/0000-0002-8779-5867>

Надкерничний Ігор Володимирович аспірант, Вінницький національний аграрний університет, кафедра аграрного менеджменту та маркетингу, вул. Сонячна 3, м. Вінниця, тел.: (0432) 55-60-95, <https://orcid.org/0000-0003-2681-0071>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВИХ ФОРМ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ У КОНТЕКСТІ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті висвітлено результати теоретичного та методологічного дослідження процесів просторової організації бізнесу у сучасних умовах постіндустріального розвитку, а також впливу просторового розвитку на різні рівні економічної динаміки, включаючи макро-, мікро- та глобальні прояви. Сучасна складність просторового розвитку економічних систем вимагає нових методологічних підходів до вивчення економіки як синергетичної взаємодії мікроекономічних агентів, регіональних, національних і глобальних взаємодій.

Різноманітні просторові форми бізнесу, такі як мережеві структури, виробничі та інноваційні кластери, технопарки, індустріальні парки, бізнес-інкубатори, спеціальні економічні зони і території пріоритетного розвитку, онлайн платформи, холдинги, ТНК та інші, від простих локальних до складних інтегрованих форм, сприяють стимулюванню інноваційного розвитку як регіонів так і країни в цілому. Дослідження процесів просторової інтеграції бізнесу вимагає вивчення даного явища через призму таких трьох взаємопов'язаних категорій як: простір, організація, інтеграція.

Розкрито економічну сутність категорії просторова організація бізнесу це процес організації та координації взаємодії підприємницьких структур та інституційних суб'єктів, які об'єднуються в нову якісну просторову екосистему більш високого рівня з метою досягнення взаємовигідних просторових ефектів.

Встановлено, що для вивчення факторів просторової організації бізнесу у контексті процесів постіндустріальної трансформації економіки, необхідно ідентифікувати чотири основні групи факторів, які впливають на процеси просторової інтеграції бізнесу.

Доведено, що просторові форми організації бізнесу стають центрами координації та акумуляції економічних та соціальних взаємозв'язків між різними регіонами чи країнами. Розвиток нових просторових форм організації бізнесу сприяє формуванню конкурентних переваг окремих територій та їх територіального капіталу. Розгортання процесів просторової інтеграції бізнесу має за мету забезпечення доступу до ефектів, які можуть бути отримані на рівні екосистеми більш високого рівня.

Розвиток інструментарію та механізмів для забезпечення збалансованості та взаємозв'язку інтересів всіх суб'єктів сучасної інформаційно-мережевої просторової організації суспільства, а також пошук належних рішень регуляторного, управлінського та нормативного характеру стосовно організації простору для ділової активності, повинні стати основою подолання наявних дисбалансів та викликів глобалізації у сучасному світі.

Ключові слова: простір, просторова форма, інтеграція, територія, просторова організація, бізнес, постіндустріальний розвиток.

Pidvalna Oksana Hryhorivna Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Agrarian Management and Marketing, Vinnytsia National Agrarian University, 21008, Vinnytsia, St. Sonyachna, 3, tel.: (098)538-55-88, <https://orcid.org/0000-0002-8779-5867>

Nadkernychnyi Ihor Volodymyrovych Postgraduate, Vinnytsia National Agrarian University, Department of Agrarian Management and Marketing, Sonyachna St., 3, Vinnytsia, tel.: (0432) 55-60-95, <https://orcid.org/0000-0003-2681-0071>

FEATURES OF THE FORMATION OF SPATIAL FORMS OF BUSINESS IN THE CONTEXT OF POST-INDUSTRIAL DEVELOPMENT

Abstract. The article highlights the results of a theoretical and methodological study of the processes of spatial organization of business in modern conditions of post-industrial development, as well as the impact of spatial development on various levels of economic dynamics, including macro-, micro- and global manifestations. The modern complexity of the spatial development of economic systems requires new methodological approaches to the study of the economy as a synergistic interaction of microeconomic agents, regional, national and global interactions.

Various spatial forms of business, such as network structures, production and innovation clusters, technology parks, industrial parks, business incubators, special economic zones and priority development territories, online platforms, holdings, TNCs and others, from simple local to complex integrated forms, contribute

stimulating the innovative development of both regions and the country as a whole. The study of processes of spatial integration of business requires the study of this phenomenon through the prism of such three interrelated categories as: space, organization, integration.

The economic essence of the spatial organization of business category is revealed. It is the process of organizing and coordinating the interaction of business structures and institutional entities that are united in a new high-quality spatial ecosystem of a higher level in order to achieve mutually beneficial spatial effects.

It was established that in order to study the factors of spatial organization of business in the context of the processes of post-industrial transformation of the economy, it is necessary to identify four main groups of factors that influence the processes of spatial integration of business.

It has been proven that spatial forms of business organization become centers of coordination and accumulation of economic and social relationships between different regions or countries. The development of new spatial forms of business organization contributes to the formation of competitive advantages of individual territories and their territorial capital. The deployment of processes of spatial integration of business aims to provide access to effects that can be obtained at the level of a higher level ecosystem.

The development of tools and mechanisms to ensure the balance and interconnection of the interests of all subjects of the modern information and network spatial organization of society, as well as the search for appropriate solutions of a regulatory, managerial and normative nature regarding the organization of space for business activity, should become the basis for overcoming existing imbalances and challenges globalization in the modern world.

Keywords: space, spatial form, integration, territory, spatial organization, business, post-industrial development.

Постановки проблеми. У сучасних умовах розвитку світового господарства спостерігається не лише зростання інновацій і інформаційних зрушень у всіх сферах діяльності людини, але й трансформаційні процеси у просторовій організації економічних систем. Глобалізація економічного простору та пов'язана з цим децентралізація управлінських ресурсів національних господарських та адміністративних систем у XXI столітті формують науково-практичні дискусії до нових аспектів дослідження ключових детермінант економічного життя. Нині не можна говорити про конкурентоспроможність національної економіки, національних виробництв чи окремих галузей національного господарства без комплексної дискусії про конкурентоспроможність у контексті просторової організації бізнесу. Саме форми просторової організації бізнесу стають ключовими реципієнтами та контрагентами економічного життя окремих держав і світу в цілому.

На сьогодні потрібно подальше дослідження та розвиток теоретичного та методологічного підходів до наукової системи, яка б відображала аспекти просторової організації та взаємодій, а також впливу просторового розвитку на різні рівні економічної динаміки, включаючи макро-, мікро- та глобальні прояви. Сучасна складність просторового розвитку економічних систем вимагає нових методологічних підходів до вивчення економіки як синергетичної взаємодії мікроекономічних агентів, регіональних, національних і глобальних взаємодій. Це також включає дослідження різноманітних просторових форм інтеграції бізнесу, які є центрами координації та накопичення економічних і соціальних зв'язків між різними економічними суб'єктами, регіонами або країнами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження процесів формування і розвитку просторової організації бізнесу, виявлення ключових факторів оптимального розміщення різних просторових форм та розробленням механізмів регулювання такими формами бізнесу займалися такі зарубіжні відомі науковці як Тюнен І.Г., Шеффле А.Е., Вебер А., Кристаллер В., Лаунгардт В., Потрер М., Кругман П. Серед вітчизняних науковців слід виділити наукові дослідження Воблого К.Т., Паламарчука М.М., Топчієва О.Г., Заставного Ф.Д., Шаблія О.І., Варналія З.С., Фащевського М.І., Шевчука Л.Т. та ін. Однак, незважаючи на велику кількість різноманітних теорій та концепцій, які прямо чи опосередковано висвітлюють питання просторової організації бізнесу, досі не досліджено особливостей просторової організації бізнесу в умовах постіндустріального розвитку.

Мета статті полягає у теоретичному та методологічному дослідженні процесів просторової організації бізнесу у сучасних умовах постіндустріального розвитку.

Виклад основного матеріалу. У сучасному економічному середовищі організація бізнесу у просторі та вибір оптимальних її форм стають ключовими факторами конкурентоздатності як регіональної економіки так і економіки держави. Це сприяє утворенню точок зростання, розвитку міжрегіонального та внутрірегіонального співробітництва та активізації підприємницької ініціативи. Різноманітні просторові форми бізнесу, такі як мережеві структури, виробничі та інноваційні кластери, технопарки, індустріальні парки, бізнес-інкубатори, спеціальні економічні зони і території пріоритетного розвитку, онлайн платформи, холдинги, ТНК та інші, від простих локальних до складних інтегрованих форм, сприяють стимулюванню інноваційного розвитку як регіонів так і країни в цілому. Це допомагає вирішити проблему нерівності між територіями та внутрішньою асиметрією у соціально-економічному розвитку, перш за все, шляхом посилення еконо-мічного потенціалу територій (включаючи найменш розвинені територіальні одиниці).

Зміна виробничої парадигми, яка передбачає тотальну глобалізацію та інформатизацію, спричиняє зміну форм та методів організації бізнесу як з

точки зору його організаційно-управлінського аспекту, так і щодо процесу створення доданої вартості. Наприклад, у промислову епоху виробничо-господарські системи сконцентровувалися на локалізації ключових економіко-географічних факторів виробництва (природних, трудових та енергетичних ресурсів, фінансового та підприємницького капіталу), тоді як у постіндустріальну епоху через розвиток глобалізації та інтернаціоналізації капіталів. Також завдяки розширенню інформаційних мереж та передових технологій, відбувається знехтування традиційними територіальними межами в організації ділової діяльності.

Глибокі трансформації у світовому економічному розвитку, що відбулися на перехресті XX і XXI століть, із супроводом технологічних, інноваційних та когнітивних проривів у всіх сферах людської діяльності, у контексті поширення мережевого сценарію економічного розвитку, викликають переосмислення та переоцінку ключових детермінант економічних систем. Згідно з дослідженнями науковців Інституту сіпільно-економічних досліджень, традиційні економіко-географічні фактори конкурентоспроможності територій (природні, трудові та енергетичні ресурси, нагромаджений капітал тощо) все більше втрачають свою важливість для якості просторового розвитку, що призводить до актуалізації «екстериторіальності» місцевих економічних спільнот, де національна приналежність території стає менш суттєвою, ніж її залучення до глобальних ланцюгів створення вартості [1, с. 4]. У сучасному світі, інтеграційні процеси є тим критичним фактором який формує нові форми соціально-економічної взаємодії, нові цінності, погляди та судження. Просторова інтеграція бізнесу, в свою чергу, відображає сучасну форму організації ділової активності у просторових системах різних рівнів ієрархії.

Дослідження процесів просторової інтеграції бізнесу вимагає вивчення даного явища через призму таких трьох взаємопов'язаних категорій як:

- простір;
- організація;
- інтеграція.

У сучасній науковій спільноті не існує єдиного підходу до визначення категорії «просторова організація бізнесу». З одного боку, наукова дискусія останнім часом акцентує увагу на ролі простору як одного з ключових факторів розвитку економічних систем. З іншого боку, існує значна різноманітність термінологічних підходів до розуміння та визначення можливості ідентифікації або, навпаки, виділення просторової організації соціально-економічних систем як окремої наукової категорії.

Територіальну організацію суспільства, за визначенням Луцишина П., слід розглядати як реалізацію інноваційних технологічних та соціальних процесів на геопросторі [2, с. 64]. На думку Підгрушного Г.П., територіальна організація суспільства це результат об'єктивних закономірностей та впливу суб'єктивних чинників на просторову організацію життєдіяльності

суспільства, що виражається у формуванні різних територіальних структур [3, с. 49]. Фащевський М.І. територіальну організацію господарства визначає як процес систематизації різних компонентів економіки у просторі, включаючи продуктивні сили території, підприємства, органи місцевого самоврядування та інші, через різноманітні економічні та адміністративно-управлінські механізми для забезпечення спеціалізації, комплексності та системності розвитку регіонів [4, с. 17].

Просторова організація економіки, визначається як упорядкування та узгодження елементів і зв'язків у часі та просторі для ефективного використання потенціалу, а просторова організація регіону, на думку Мазура А.Г., визначається функціональним використанням регіональних можливостей та інтересів, що суттєво впливає на його характеристики через внутрішні та зовнішні фактори [5, с. 26]. Науковці також розглядають просторову організацію економіки як систему, що включає структурно-параметричне та просторово-часове організування і узгодження складових частин і зв'язків, спрямоване на досягнення максимальної ефективності у використанні її потенціалу.

Просторова організація бізнесу відіграє ключову роль у формуванні потенціалу просторової інтеграції бізнесу, що сприяє соціально-економічному розвитку. Більшість вітчизняних вчених відстоюють точку зору, що територіальна організація включає в себе розташування об'єктів з метою отримання економічних і соціальних переваг. Це вимагає науково обґрунтованого підходу до розміщення виробництва та підприємств з урахуванням їх економічної доцільності та можливих екологічних наслідків [6, с. 320].

Ковальська Л.Л. та Чужикова О.Ю. визначають територіальну організацію як науково обґрунтоване розміщення об'єктів, які працюють з метою досягнення оптимальної структури виробництва та споживання, а також досягнення соціально-економічного ефекту через раціональне використання наявного потенціалу [7, с. 31]. Корецька Н.І. також підкреслює економічний і соціальний вплив просторової організації, розглядаючи це явище як науково обґрунтовану систему упорядкування простору, що об'єднує виробництво, обслуговування населення та інфраструктуру, і призводить до значного економічного і соціального ефекту завдяки раціональному поєднанню та концентрації цих компонентів [8, с. 16]. З іншого боку, вивчення просторової організації економіки вимагає аналізу не лише передових просторових моделей концентрації бізнесу та розташування підприємств, але й наукове обґрунтування оптимальних методів управління.

Кушнірецька О.В. та Ткаченко О.О. зазначають, що центральним аспектом аналізу просторової організації бізнесу, є розмежування відносно гнучкої когнітивної межі у трактуванні простору та території у контексті організації різних явищ, процесів і суспільних систем загалом [9, с. 857]. Наприклад, одне з уявлень про територію визначає її як конкретну частину

земельної поверхні з природними та створеними людиною характеристиками, що має конкретні географічні координати та інші атрибути, в той час як простір розглядається як тривимірна область, де відбуваються події та існують об'єкти, інтуїтивно сприймається як сфера дій і загальна сцена для всіх складових системи.

На наш погляд, важливим аспектом у теоретичному викладі є розгляд категорій простору та території через призму філософської концепції від абстрактного до конкретного. Згідно з цією концепцією, категорія конкретне відображає абстрактне значення у його реальному вираженні, що призводить до потреби відтворювати характеристики та зміст досліджуваного абстрактного поняття на реальній площині, а саме – на територіальній.

Таким чином, територія є матеріальною базою для організації явищ і процесів у просторі. Однак, простір не обмежує їх конкретними параметрами, а забезпечує їхню цілісність через узгодження елементів та взаємодію між ними. Ця взаємодія реалізується через різноманітні форми просторової інтеграції бізнесу, визначення і класифікація яких залежать від підходів до розуміння та визначення форм просторової організації. Це означає, що дослідження просторової організації бізнесу відображається в різних теоріях, таких як теорії факторних розміщення господарства, інноваційні теорії просторової організації економіки, а також теорії регіонального економічного розвитку.

Без глибшого аналізу існуючих теорій, концепцій та моделей регіональної економіки, розглянемо деякі підходи до формування просторової організації бізнесу. Наприклад, у контексті теорій регіональної економіки, економічний підхід є традиційним, де форми просторової організації бізнесу розглядаються як конкретні елементи організації економічного простору. У наукових дослідженнях зарубіжних науковців, економічний простір описується як насичена територія, що містить безліч об'єктів та зв'язків, таких як населені пункти, промислові підприємства, господарські та рекреаційні зони, а також транспортні та інженерні мережі. Якість економічного простору визначається різними параметрами та характеристиками, серед яких ключовими є щільність (обсяг валового регіонального продукту, населення, природні ресурси, основний капітал на одиницю площі), розміщення (рівномірність, диференціація, концентрація, розподіл населення та економічної діяльності), та зв'язність (інтенсивність економічних зв'язків між різними частинами простору, мобільність товарів, послуг, капіталу та людей через розвиток транспортних та комунікаційних мереж).

Наукове досягнення класиків у галузі розміщення продуктивних сил відкриває можливість ресурсно-територіального підходу до формування просторової організації бізнесу. Протягом десятиліть на території України домінувала концепція територіально-виробничих комплексів та економічного районування, міжгалузевих комплексів, які визначили необхідність і вигідність

комплексної територіальної організації господарства [10, с. 51]. У цьому контексті прототипом сучасних інтеграційних взаємодій було виділення великих територіально-господарських комплексів як окремих одиниць єдиного економічного простору у плановій економіці [11, с. 9].

Інший підхід до розуміння походження просторової організації та просторової інтеграції бізнесу – це середовищний підхід, який розглядає формування різних просторових організацій бізнесу через вплив якісно-кількісних характеристик місця їх розташування. Умови та середовище локалізації підприємницької діяльності впливають на формування та розвиток різних видів бізнесу. Так наприклад, спосіб організації бізнесу у невеликому місті або селі значно відрізняється від того, який характеризує бізнес у великому місті, мегаполісі або метрополісі. Кожне середовище має свої особливості, які впливають на формування різних просторових організацій бізнесу. Такий підхід враховує якісно-кількісні аспекти кожного простору та їхній вплив на розвиток різних форм бізнесу. Дослідження просторової організації бізнесу в рамках цього підходу також враховує ментально-ціннісні параметри та культурні особливості місцевості.

У своїх дослідженнях Шульц С.Л., звертає увагу на мережеві структури, які вказують на нові тенденції в організації економічного простору та модернізації економіки міст [12, с. 134]. Ці процеси, що відображаються у розвитку мегаполісів, сприяють включенню країн у глобальні економічні проекти. Таким чином, розвиток мегаполісів та їхніх економічних процесів є фактором, який впливає на формування нових просторових організацій та інтеграцію бізнесу.

На сучасному етапі економічного розвитку, в умовах постіндустріалізму, відбулася значна зміна у сприйнятті ролі факторів, що впливають на успішність господарюючих суб'єктів. Сьогодні ключовими чинниками розвитку є ефективне використання людського капіталу та накопичених знань, швидкість впровадження інновацій, здатність налагоджувати гнучкі контакти та побудувати високий рівень взаємодовіри між суб'єктами в процесі горизонтальної та вертикальної інтеграції. Наразі особливу важливість набувають не тільки характеристики території, на якій розташовані підприємства, але й якісні характеристики керівництва господарюючих суб'єктів та стратегії їхньої діяльності, які створюють передумови для формування нового економічного середовища з власною траєкторією, динамікою і культурою розвитку.

Вивчення факторів просторової організації бізнесу у контексті процесів постіндустріальної трансформації економіки дозволило ідентифікувати чотири основні групи факторів, які впливають на процеси просторової інтеграції бізнесу [9, с. 859]:

1). глобалізаційно-цивілізаційні (пов'язані з розповсюдженням капіталів та розмиттям меж компонування доданої вартості);

2). інформаційно-інноваційні (пов'язані з розвитком інформаційних мереж та формуванням нових моделей організації ділової активності на основі використання інноваційних технологій);

3). соціокультурні (пов'язані зі зміною ціннісних уявлень про організацію підприємницької активності та використанням креативних моделей економічної поведінки суб'єктів господарювання);

4). інституційно-організаційні (пов'язані із впровадженням нових інститутів, форм, методів та технологій проектного планування та стимулювання багатоцільового просторового розвитку).

У даному контексті еволюція просторової організації бізнесу, зокрема її структур, просувається вгору, переходячи від локалізаційних форм до інтеграційних та мережових форм, а також до метапросторових форм організації бізнесу (таких як венчурні, хмарні, віртуальні організації ділової активності). Як приклад у виробничій сфері просторової організації бізнесу спостерігається градація від традиційних локалізаційних форм за видами економічної діяльності до:

1). інтеграційних форм (індустріальні парки, технопарки, промислові зони, виробничі кластери тощо);

2). мережових форм (ТНК, виробничі мережі тощо),

3). метапросторових форм (онлайн-платформи, віртуальні об'єкти тощо).

Дані форми фактично не обмежуються традиційними факторами виробництва ні в конкретному місці, ні на конкретній території, а формують власний метапростір взаємодій.

У виділені цих форм лежить концепція розподілу просторової організації на основі їхньої типології. Як відомо, типологізація, як інструмент теоретичного та методологічного упорядкування явищ і процесів, передбачає їх класифікацію за певними критеріями. Найбільш вагомими критеріями для класифікації форм просторової організації бізнесу є різноманітність інтеграційних взаємодій.

Просторові форми організації бізнесу стають центрами координації та акумуляції економічних та соціальних взаємозв'язків між різними регіонами чи країнами. Розвиток нових просторових форм організації бізнесу сприяє формуванню конкурентних переваг окремих територій та їх територіального капіталу через:

1). притягання ТНК та міжнародних виробничих мереж з перевагами у впровадженні та концентрації інновацій;

2). розвиток інноваційних кластерів на базі інтернаціоналізації економічних відносин та залучення до глобальних інноваційних систем з високою рівнем мобільності;

3). активізацію обміну знаннями та комунікаціями, можливостей інтеграції місцевих акторів та організацій у глобальну комунікаційну мережу;

4). інституційні, ринкові та структурні трансформації як фактори територіальної привабливості.

Розгортання процесів просторової інтеграції бізнесу має за мету забезпечення доступу до ефектів, які можуть бути отримані на рівні екосистеми більш високого рівня. Згідно з теорією системного аналізу, масштаб ефекту на рівні системи більш високого порядку перевищує сумарний обсяг ефектів систем меншого порядку, які утворюють таку інтеграційну систему [13-14].

Синергетичний ефект, що виникає внаслідок розвитку інтеграційних процесів, проявляється на різних рівнях та в різних напрямках господарської та ділової діяльності, залежно від мети інтеграції та елементів, що складають екосистему відповідної форми просторової інтеграції бізнесу. Основними ефектами просторової інтеграції бізнесу є мультиплікативний, інфраструктурний, інноваційно-інвестиційний, виробничо-фінансовий та управлінсько-операційний.

Механізми розвитку просторових форм організації бізнесу включають: політику інвестицій, інновацій, соціальну, бюджетну, податкову, структурну, кон'юнктурну та регіональну; державні інвестиції, партнерство між державою та приватним сектором, спрямовані програми, сприятливі умови для розміщення (переміщення) підприємств для розсіювання центрів надмірної концентрації промислового виробництва (або економічної активності) та створення нових центрів ділової активності за межами міських областей; субсидії, трансферти, дотації тощо з державного бюджету для підтримки пріоритетів територіального розвитку; спеціальні правові режими (наприклад, спеціальні економічні зони, території регіонального розвитку) та підтримка депресивних (недорозвинених) територій [2, 4, 9].

Зарубіжний досвід застосування різних форм просторової організації бізнесу свідчить про значний позитивний вплив цих форм на національне соціально-економічне положення, поліпшення виробничої структури, динаміку ринку праці та капіталу, а також підвищення конкурентоспроможності регіонів, включаючи депресивні. У порівнянні з Україною, де досвід створення та функціонування вільних економічних зон показав надмірні можливості цих просторових форм організації бізнесу, популярним та привабливим місцем для інвестування та здійснення експортно-імпортних операцій у вільних економічних зонах є Грузія зі своєю ліберальною політикою. Це пояснюється декількома факторами: відсутність жорстких правил валютного контролю, наявність режимів вільної торгівлі з численними європейськими та іншими розвинутими країнами, відсутність корупції, прозорі умови для ведення бізнесу, мінімальна кількість податків (в країні передбачено лише шість податків), низькі ставки податків, обмежений перелік ліцензій та дозволів для початку та ведення бізнесу, спрощені адміністративні процедури, а також підписання угоди про Асоціацію з ЄС.

Розглядання впливу та використання ефектів просторової інтеграції бізнесу повинно стати основою для розробки інструментарію та механізмів,

що забезпечать збалансованість та взаємозв'язок інтересів усіх суб'єктів сучасної просторової організації суспільства. Впровадження економічних реформ в Україні також потребує урахування сучасних викликів та можливостей, які принесе просторова інтеграція бізнесу. В цьому контексті актуальними стають питання щодо розробки обґрунтованих рішень регуляторного, управлінського та нормативного характеру, спрямованих на створення сприятливого середовища для ефективного функціонування різних форм просторової інтеграції бізнесу.

Висновки. На сьогоднішній день не існує єдиного наукового підходу до визначення та розуміння процесів та форм просторової організації бізнесу, а також їх типологізації та класифікації. Однак різноманітність теоретичних підходів у визначенні цього явища об'єднується загальним методологічним розумінням їхнього функціонального значення для впливу на економічний розвиток суспільства. Просторова інтеграція бізнесу – це процес організації та координації взаємодії підприємницьких структур та інституційних суб'єктів, які об'єднуються в нову якісну просторову екосистему більш високого рівня з метою досягнення взаємовигідних просторових ефектів.

Розвиток інструментарію та механізмів для забезпечення збалансованості та взаємозв'язку інтересів всіх суб'єктів сучасної інформаційно-мережевої просторової організації суспільства, а також пошук належних рішень регуляторного, управлінського та нормативного характеру стосовно організації простору для ділової активності, повинні стати основою подолання наявних дисбалансів та викликів глобалізації у сучасному світі.

Література:

1. Нова регіональна політика для нової України: Аналітична доповідь. Київ : Інститут суспільно-економічних досліджень, 2017. 36 с.
2. Територіальна організація суспільства (основи теорії) : навч. посібник. /П. Луцишин, Д. Клімонт, Н. Луцишин. Луцьк : Вежа, 2001. 334 с.
3. Підгрушний Г.П. Сутність категорії «територіальна організація суспільства». *Проблеми суспільної географії*. 2010. Вип. 1. С. 49–54.
4. Фащевський М.І. Методологічні засади територіальної організації господарства. *Проблеми суспільної географії*. 2010. Вип. 1. С. 15–18.
5. Мазур А.Г. Просторові аспекти розвитку регіональних економічних систем. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Економічні науки. 2014. Вип. 1. С. 26–32.
6. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : підручник / Дорогунцов С.І. та ін.; за наук. ред. С.І. Дорогунцова. Київ, 2005. 988 с.
7. Ковальська Л.Л., Чужкова О.Ю. Територіальна організація роздрібно-торгівельної мережі регіонів України: оцінка та механізми забезпечення її раціональності : монографія. Луцьк, 2011. 216 с.
8. Корецька Н.І. Удосконалення територіальної організації банківської системи регіонів України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05 / Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2009. 279 с.

9. Кушнірецька О.В., Ткаченко О.О. Особливості просторової інтеграції бізнесу в умовах постіндустріального розвитку: побудова просторової матриці. *Економіка та суспільство*. 2017. №3. С. 856–862.

10. Логоша Р. В. Формування постіндустріального ринку овочевої продукції в Україні: монографія. Вінниця: ПрАТ «Вінницька обласна друкарня». 2017. 515 с.

11. Логоша Р.В. Особливості формування та розвитку ринку в різних суспільних формаціях. *Економіка та суспільство*. 2016. Випуск 3. С. 7–12. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal-3>

12. Шульц С. Економічний простір України : формування, структурування та управління. Львів : ІРД НАН України, 2010. 480 с.

13. Логоша Р.В. Системний підхід в методології дослідження аграрного ринку. *Інфраструктура ринку*. 2017. Випуск 8. С. 43–48. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/2017>.

14. Lohosha R., Mykhalchyshyna L., Prylutskyi A., Kubai O. Institutionalization of the agrarian market in Ukraine and European economic community: genesis, evaluation and analysis. *Independent Journal of Management & Production*. 2020. № 8. Vol 11. P. 727–750. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i8.1232>

References:

1. Nova rehionalna polityka dlia novoi Ukrainy [A new regional policy for a new Ukraine] (2017): Analitychna dopovid. Kyiv : Instytut suspilno-ekonomichnykh doslidzhen, 36 [in Ukrainian].

2. Terytorialna orhanizatsiia suspilstva (osnovy teorii) [Territorial organization of society (fundamentals of the theory)] (2001): navch. posibnyk. /P. Lutsyshyn, D. Klimont, N. Lutsyshyn. Lutsk : Vezha. 334 [in Ukrainian].

3. Pidhrushnyi H.P. (2010). Sutnist katehorii «terytorialna orhanizatsiia suspilstva» [The essence of the category «territorial organization of society»]. *Problemy suspilnoi heohrafii*. 2010. Vyp. 1. 49–54 [in Ukrainian].

4. Fashchevskyi M.I. (2010). Metodolohichni zasady terytorialnoi orhanizatsii hospodarstva [Methodological principles of territorial organization of the economy]. *Problemy suspilnoi heohrafii*. Vyp. 1. 15–18 [in Ukrainian].

5. Mazur A.H. (2014). Prostorovi aspekty rozvytku rehionalnykh ekonomichnykh system [Spatial aspects of the development of regional economic systems]. *Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. Vyp. 1. 26–32 [in Ukrainian].

6. Rozmishchennia produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika [Placement of productive forces and regional economy]: pidruchnyk (2005)/ Dorohuntsov S.I. ta in.; za nauk. red. S. I. Dorohuntsova. Kyiv. 988 [in Ukrainian].

7. Kovalska L.L., Chuzhkova O.Yu. (2011). Terytorialna orhanizatsiia rozdrubnoi torhovelnoi merezhi rehioniv Ukrainy: otsinka ta mekhanizmy zabezpechennia yii ratsionalnosti [Territorial organization of the retail trade network of the regions of Ukraine: evaluation and mechanisms for ensuring its rationality]: monohrafiia. Lutsk, 216 [in Ukrainian].

8. Koretska N.I. (2009). Udoskonalennia terytorialnoi orhanizatsii bankivskoi systemy rehioniv Ukrainy [Improvement of the territorial organization of the banking system of the regions of Ukraine]: dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.05 / Lutskyi natsionalnyi tekhnichniy universytet. Lutsk., 279 [in Ukrainian].

9. Kushniretska O.V., Tkachenko O.O. (2017). Osoblyvosti prostоровoi intehratsii biznesu v umovakh postindustrialnoho rozvytku: pobudova prostоровoi matrytsi [Peculiarities of spatial integration of business in conditions of post-industrial development: construction of a spatial matrix]. *Економіка та суспільство*. №3. 856–862 [in Ukrainian].

10. Lohosha R.V. (2017). Formuvannia postindustrialnoho rynku ovochevoi produktsii v Ukraini [Formation of the post-industrial market of vegetable products in Ukraine]: monohrafiia. Vinnytsia: PrАТ «Vinnytska oblasna drukarnia». 515 [in Ukrainian].

11. Lohosha R. V. (2016). Osoblyvosti formuvannia ta rozvytku rynku v riznykh suspilnykh formatsiiakh [Peculiarities of market formation and development in various social formations]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vypusk 3. 7–12. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal-3> [in Ukrainian].

12. Shults S. (2010). Ekonomichnyi prostir Ukrainy : formuvannia, strukturuvannia ta upravlinnia [Economic space of Ukraine: formation, structuring and management]. Lviv : IRD NAN Ukrainy. 480 [in Ukrainian].

13. Lohosha R. V. (2017). Systemnyi pidkhid v metodolohii doslidzhennia ahrarnoho rynku [A systematic approach in the methodology of agricultural market research]. *Infrastruktura rynku*. Vypusk 8. 43–48. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/2017> [in Ukrainian].

14. Lohosha R., Mykhalchyshyna L., Prylutskyi A., Kubai O. (2020). Institutionalization of the agrarian market in Ukraine and European economic community: genesis, evaluation and analysis. *Independent Journal of Management & Production*. № 8. Vol 11. 727–750. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i8.1232> [in English].